

EVROPSKÝ PARLAMENT: ORGANIZACE A FUNGOVÁNÍ

Organizaci a fungování Evropského parlamentu upravuje jeho jednací řád. Činnosti Parlamentu řídí jeho politické orgány, výbory, delegace a politické skupiny.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

- článek 14 Smlouvy o Evropské unii (SEU) a články 223, 224, 226, 229, 231 a 232 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU);
- [jednací řád Evropského parlamentu](#).

ZASTOUPENÍ A SLOŽENÍ

Obecná pravidla pro složení Evropského parlamentu jsou předmětem čl. 14 odst. 2 SEU, který stanoví, že Evropská rada přijme z podnětu Evropského parlamentu a po obdržení jeho souhlasu jednomyslně rozhodnutí, kterým stanoví složení Evropského parlamentu. Uvádí také, že se Parlament skládá ze zástupců občanů EU, jejichž počet nesmí překročit 751 (750 poslanců a předseda). Zastoupení občanů je dále zajištěno poměrným sestupným způsobem, přičemž je stanovena minimální hranice šesti poslanců na členský stát. Žádný členský stát nesmí mít více než 96 míst.

Koncept sestupné poměrnosti znamená, že celkový počet míst je rozdělen s ohledem na počet obyvatel členského státu, avšak členské státy s početnějším obyvatelstvem souhlasí s nižší mírou zastoupení ve prospěch členských států s méně početným obyvatelstvem, které jsou tak zastoupeny více: čím větší země, tím méně míst v poměru k jejímu počtu obyvatel. Tento koncept byl od vstupu Lisabonské smlouvy v platnost ještě dále upřesněn v následných rozhodnutích Evropské rady na základě čl. 14 odst. 2 SEU.

Vzhledem k vystoupení Spojeného království z EU bylo nutno uvážit, jak nově rozdělit jeho 73 míst. Na návrh Parlamentu^[1] přijala Evropská rada dne 28. června 2018 rozhodnutí, kterým se stanoví složení Evropského parlamentu po volbách v roce 2019^[2]. Celkový počet míst byl snížen ze 751 na 705, poměrné zastoupení některých členských států se ovšem zvýšilo. Počty poslanců EP, kteří mají být zvoleni v jednotlivých členských státech, jsou následující: Německo 96; Francie 79; Itálie 76; Španělsko 59; Polsko 52; Rumunsko 33; Nizozemsko 29; Belgie, Řecko, Maďarsko, Portugalsko, Švédsko a Česká republika 21; Rakousko 19; Bulharsko 17; Finsko,

[1]Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. června 2018 k návrhu rozhodnutí Evropské rady, kterým se stanoví složení Evropského parlamentu (Přijaté texty, P8_TA(2018)0249).

[2]Rozhodnutí Evropské rady (EU) 2018/937 ze dne 28. června 2018, kterým se stanoví složení Evropského parlamentu (Úř. věst. L 165 I, 2.7.2018, s. 1).

Dánsko a Slovensko 14; Irsko 13; Chorvatsko 12; Litva 11; Lotyšsko a Slovinsko 8; Estonsko 7; Kypr, Lucembursko a Malta 6. Čl. 3 odst. 2 uvedeného rozhodnutí však také stanovil, že v případě, že by bylo Spojené království na začátku volebního období 2019–2024 (tj. v červnu 2019) stále ještě členským státem, zůstal by každému členskému státu stejný počet poslanců EP jako v předchozím období^[3] až do okamžiku, kdy by vystoupení Spojeného království nabylo právního účinku. Dohoda o vystoupení vstoupila v platnost dne 31. ledna 2020.

Parlament po každých volbách zasedá, aniž by bylo nutné jej svolávat, první úterý po uplynutí jednoho měsíce (akt z 20. září 1976^[4]). V souladu s čl. 229 odst. 1 SFEU Parlament zasedá každý rok, aniž by bylo nutné jej svolávat, druhé úterý v březnu.

ORGANIZACE

A. Předseda

Podle jednacího řádu je předseda Parlamentu volen na dva a půl roku z řad poslanců a jeho funkční období může být prodlouženo (článek 19 jednacího řádu). Předseda zastupuje Parlament navenek a ve vztazích s ostatními orgány a institucemi EU. Dohlíží na rozpravy na plenárním zasedání a zajišťuje dodržování jednacího řádu. Na začátku každého zasedání Evropské rady předkládá předseda Evropského parlamentu stanovisko Parlamentu a jeho připomínky ke konkrétním bodům na pořadu jednání a k dalším tématům. Uvádí svým podpisem v platnost rozpočet EU poté, co jej přijal Parlament. Podepisuje také společně s předsedou Rady veškeré legislativní akty přijímané řádným legislativním postupem. Může být nahrazen jedním ze 14 místopředsedů (článek 23 jednacího řádu).

B. Plénium

Plénium představuje Evropský parlament v užším slova smyslu. Plenární zasedání řídí předseda. Dílčí zasedání se konají každý měsíc (kromě srpna) ve Štrasburku a trvají čtyři dny od pondělí do čtvrtka. Dodatečná dílčí zasedání se konají v Bruselu. Dílčí zasedání je rozděleno do denních zasedání (článek 153 jednacího řádu). V jednacím sále jsou poslancům přidělena místa podle jejich politické příslušnosti, zleva doprava, po dohodě předsedů skupin. Denní zasedání zahajuje předseda. Příležitostně tak činí uctěním památky či přednesením projevu na aktuální téma. V této úloze je předsedovi nápomocno 14 místopředsedů, kteří mohou řízení zasedání převzít. Evropská komise a Rada Evropské unie se zasedání účastní s cílem usnadnit spolupráci mezi orgány v rámci procesu rozhodování. Zástupci těchto dvou orgánů mohou být Parlamentem vyzváni, aby přednesli prohlášení či podali vysvětlení ohledně své činnosti.

C. Politické orgány

K politickým orgánům Parlamentu patří předsednictvo (předseda a 14 místopředsedů – článek 24 jednacího řádu), Konference předsedů (předseda a předsedové politických skupin – článek 26 jednacího řádu), pět kvestorů (odpovědných za administrativní a finanční záležitosti poslanců – článek 28 jednacího řádu), Konference předsedů

[3] Viz článek 3 [rozhodnutí Evropské rady ze dne 28. června 2013, kterým se stanoví složení Evropského parlamentu](#) (Úř. věst. L 181, 29.6.2013, s. 57).

[4] Akt ze dne 20. září 1976 o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách (Úř. věst. L 278, 8.10.1976).

výborů (článek 29 jednacího řádu) a Konference předsedů delegací (článek 30 jednacího řádu). Funkční období předsedy, místopředsedů, kvestorů, předsedů výborů a předsedů delegací je dva a půl roku (článek 19 jednacího řádu).

D. Výbory a delegace

Poslanci jsou rozděleni do 20 výborů, 2 podvýborů a 39 delegací (meziparlamentní delegace a delegace ve smíšených parlamentních výborech, výborech pro parlamentní spolupráci a v mnohostranných parlamentních shromážděních)^[5]. Parlament rovněž vysílá delegaci do Smíšeného parlamentního shromáždění zřízeného na základě dohody mezi skupinou států Afriky, Karibiku a Tichomoří (AKT) a EU^[6]. Parlament může také zřízovat zvláštní výbory (článek 207 jednacího řádu) nebo vyšetřovací výbory (článek 226 SFEU a článek 208 jednacího řádu).

Na základě článku 213 jednacího řádu si každý výbor nebo delegace volí své vlastní předsednictvo, které sestává z předsedy a až čtyř místopředsedů.

E. Politické skupiny

Poslanci se nesdružují v národních delegacích, nýbrž podle své politické příslušnosti v nadnárodních skupinách. Podle jednacího řádu tvoří politickou skupinu alespoň 25 poslanců zvolených nejméně v jedné čtvrtině členských států (článek 33 jednacího řádu). Politické skupiny zasedají pravidelně během týdne před dílčím zasedáním a během týdne, kdy se dílčí zasedání koná, a pořádají semináře zaměřené na stanovení hlavních zásad své činnosti. Některé politické skupiny odpovídají nadnárodním politickým stranám působícím na úrovni EU.

F. Evropské politické strany a nadace

Parlament doporučuje, aby bylo vytvořeno prostředí příznivé pro nepřetržitý rozvoj skutečně evropských politických stran a nadací, a to i pomocí rámcových právních předpisů. Právní základ pro přijetí statutu politických stran na evropské úrovni a stanovení pravidel pro jejich financování, a to řádným legislativním postupem, poskytuje článek 224 SFEU. V roce 2003 byl vytvořen systém financování evropských politických stran, který umožnil zřízovat na úrovni EU politické nadace^[7]. V reakci na některé praktiky zneužívání těchto možností byla tato pravidla nedávno pozměněna nařízením (EU, Euratom) 2018/673 ze dne 3. května 2018^[8] ve snaze posílit u evropských politických stran evropskou dimenzi, zajistit spravedlivější rozdělování finančních prostředků a zlepšit prosazování příslušných předpisů.

V současné době existují na evropské úrovni tyto politické strany: Evropská lidová strana, Strana evropských socialistů, Aliance liberálů a demokratů pro Evropu, Evropská strana zelených, Aliance konzervativců a reformistů v Evropě, Strana evropské levice, Evropané sjednocení za demokracii, Evropská demokratická strana, Evropská svobodná aliance, Evropská aliance pro svobodu, Aliance evropských národních hnutí, Evropské křesťanské politické hnutí a Aliance pro přímou demokracii

[5] Počty členů výborů jsou stanoveny v odstavci 1 [rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 2. července 2014 o početním složení výborů \(Úř. věst. C 224, 21.6.2016, s. 34\)](#).

[6] Viz [článek 17 Dohody z Cotonou ve znění přijatém v Ouagadougou dne 22. června 2010](#).

[7] [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU, Euratom\) č. 1141/2014 ze dne 22. října 2014 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací \(Úř. věst. L 317, 4.11.2014, s. 1\)](#).

[8] [Nařízení 2018/673 ze dne 3. května 2018, kterým se mění nařízení \(EU, Euratom\) č. 1141/2014 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací \(Úř. věst. L 114, 4.5.2018, s. 1\)](#).

v Evropě. Tyto nadnárodní strany s příslušnými politickými skupinami v Evropském parlamentu úzce spolupracují.

K nejvýznamnějším evropským politickým nadacím patří Centrum Wilfrieda Martense pro evropská studia, Evropská nadace pokrokových studií, Evropské liberální fórum, Zelená evropská nadace, Institut evropských demokratů, nadace Transform Europe a Nový směr – Nadace pro evropskou reformu.

Dne 22. listopadu 2012 přijal Parlament usnesení^[9], v němž naléhavě vyzval evropské politické strany, aby nominovaly kandidáty na předsedu Komise, a posílily tak politickou legitimitu jak Parlamentu, tak Komise. Takový postup byl uplatněn již před volbami v roce 2014, kdy zcela poprvé kandidovaly hlavní osobnosti evropských politických stran jako tzv. vedoucí kandidáti. Po tehdejších volbách byl dne 22. října 2014 zvolen předsedou Komise právě jeden z těchto vedoucích kandidátů, Jean-Claude Juncker. Ve svém rozhodnutí ze dne 7. února 2018 o revizi rámcové dohody o vztazích mezi Parlamentem a Komisí^[10] Parlament uvedl, že je připraven odmítnout jakéhokoli kandidáta na funkci předsedy Komise, který nebude před volbami do Evropského parlamentu v roce 2019 nominován jako vedoucí kandidát (*Spitzenkandidat*) některé evropské politické strany. I když při volbě v roce 2019 nebyl nakonec postup vedoucího kandidáta uplatněn, byl považován za způsob, jak vytvořit širší platformu pro debaty kandidátů, jak zvýšit transparentnost i politickou legitimitu předsedy Komise a jak posílit zapojení občanů EU do tohoto procesu a jejich povědomí o něm.

Komise se domnívala, že myšlenka vytvoření nadnárodních kandidátních listin je krok správným směrem, který by v očích občanů posílil legitimitu orgánů a institucí EU: vytvoření celoevropského volebního obvodu by posílilo evropský rozměr voleb do Evropského parlamentu, protože by kandidátům umožnilo oslovit občany v celé Evropě^[11]. Evropský parlament svým hlasováním dne 7. února 2018 nevyzval k vytvoření nadnárodního volebního obvodu pro volby do EP v roce 2019. Nicméně nechal prostor pro další diskuzi.

G. Sekretariát Parlamentu

V čele [sekretariátu](#) Evropského parlamentu stojí generální tajemník, kterého jmenuje předsednictvo (článek 234 jednacího řádu). Složení a organizaci sekretariátu rovněž určí předsednictvo: v současné době se skládá z 12 generálních ředitelství a právní služby. Jeho úkolem je koordinovat legislativní činnost a organizovat plenární zasedání a schůze. Poskytuje rovněž technickou, právní a odbornou pomoc parlamentním orgánům a poslancům, čímž je podporuje při výkonu svých mandátů. Sekretariát zajišťuje tlumočení a překlady pro všechny schůze a oficiální dokumenty.

FUNGOVÁNÍ

Podle Smluv organizuje Parlament svou práci zcela samostatně. Svůj jednací řád přijímá většinou hlasů všech poslanců (článek 232 SFEU). Pokud Smlouvy nestanoví jinak, usnává se Parlament většinou odevzdaných hlasů (článek 231 SFEU). Rozhoduje

[9] [Usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. listopadu 2012 o volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 \(Úř. věst. C 419, 16.12.2015, s. 185\).](#)

[10] [Rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 7. února 2018 o revizi rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí \(Úř. věst. C 463, 21.12.2018, s. 89\).](#)

[11] <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-95-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>

o pořadu jednání pro svá dílčí zasedání, kam v první řadě patří přijímání zpráv předložených výbory, otázky Komisi a Radě, aktuální a naléhavé rozpravy a prohlášení předsednictva. Schůze výborů a plenární zasedání jsou veřejná a jsou živě přenášena na internetu.

SÍDLO A PRACOVNÍ MÍSTA

Od 7. července 1981 přijal Parlament několik usnesení o svém sídle, v nichž vyzval vlády členských států, aby v souladu se závazkem, který pro ně vyplývá ze Smluv, zřídily jednotné sídlo orgánů. Vlády na tyto výzvy dlouho nereagovaly, a proto Parlament přijal řadu rozhodnutí týkajících se jeho organizace a pracovních míst (Lucemburk, Štrasburk a Brusel). Na zasedání Evropské rady, které se konalo ve dnech 11. a 12. prosince 1992 v Edinburghu, se vlády členských států dohodly na sídlech orgánů následujícím způsobem:

- Parlament má sídlo ve Štrasburku, kde se koná 12 dílčích zasedání ročně, včetně zasedání, na němž je přijímáno rozhodnutí o ročním rozpočtu EU,
- dodatečná dílčí zasedání se konají v Bruselu,
- parlamentní výbory se scházejí v Bruselu,
- sekretariát a podpůrná oddělení Parlamentu zůstanou v Lucemburku.

Parlament toto rozhodnutí kritizoval. Avšak Soudní dvůr (rozsudek ze dne 1. října 1997 – C - 345/95) potvrdil, že sídlo Parlamentu bylo určeno v souladu se současným článkem 341 SFEU. Podstata tohoto rozhodnutí byla zařazena do Amsterodamské smlouvy v protokolu připojeném ke Smlouvám.

Přestože Parlament těchto rozhodnutí litoval, byl nucen v souladu s nimi vypracovat na návrh Konference předsedů svůj roční harmonogram činností. Obecně se v průběhu roku koná 12 čtyřdenních dílčích zasedání Parlamentu ve Štrasburku a šest dvoudenních dílčích zasedání v Bruselu. Poslanci Evropského parlamentu předložili několik iniciativ, které měly zabránit konání zasedání ve Štrasburku. V roce 2012 byl například přijat harmonogram, který obsahoval dvě dvoudenní dílčí zasedání ve stejném kalendářním týdnu v říjnu ve Štrasburku, což snižovalo celkovou dobu zasedání ve Štrasburku o čtyři dny. Avšak na základě žaloby, kterou podala Francie, Soudní dvůr rozhodl, že se v měsíci říjnu musí konat dvě úplná dílčí zasedání (věc C - 237/11) v souladu s přijatými rozhodnutími.

Podle článku 229 SFEU se Evropský parlament může na žádost většiny svých poslanců nebo na žádost Rady či Komise sejít k mimořádným dílčím zasedáním. Dne 18. prosince 2006 se poprvé konalo dodatečné plenární zasedání v Bruselu bezprostředně po zasedání Evropské rady, které se konalo ve dnech 14. a 15. prosince 2006. Tato praxe bezprostřední návaznosti na zasedání Evropské rady se od té doby ustálila.

ZASTOUPENÍ V PARLAMENTU PODLE SKUPIN A ČLENSKÝCH STÁTŮ

Tabulka s přehledem a složením politických skupin je k nahlédnutí prostřednictvím následujícího odkazu: <http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/crosstable.html>

Eeva Pavy
02/2020

